

פתרון לשנאה בלתי פתורה

היסטוריונים רבים התחבטו בסיבת האנטישמיות והציעו סיבות שונות. הרבי מצביע על יתרונו הרוחני של העם היהודי כמקור לכך. עלינו להציע לאומות העולם את האמונה והתפילה לבורא עולם וכך יהפכו ל'חסידי אומות העולם'

והרי החדשות: אנטישמיות?

ביום ראשון האחרון, רשת החדשות CNN הקדישה שעה על תופעת אנטישמיות בארה"ב. הם הראו שבשנים האחרונות חלה עלי' דרמטית בהתקפות נגד יהודים. לפי ה-FBI המיעוט הדתי הכי נרדף בארה"ב הוא המיעוט היהודי, בהפרש גדול מכל מיעוט דתי אחר. הם הגדירו את האנטישמיות כהשנאה הקדומה ביותר לקבוצה מסוימת, שנאה שאין לה הסבר הגיוני. ישנם כאלו שיש להם צורך להאשים מישהו בצרות שלהם: אם יש מגפה היהודים אשמים, אם העולם נקלע למשבר כלכלי, זוהי אשמת היהודים?

הם הוכיחו שאנטישמיות היא נחלת כולם, זה קיים גם בימין הקיצוני וגם בשמאל הקיצוני. אחד הדוברים הסביר את ההבדל שביניהם: האנטישמיות בימין הקיצוני דומה לסערת רוחות חזקה שבאה ועוקרת את הבית ומכלה את כולם, ואילו האנטישמיות בשמאל הקיצוני דומה להתחממות כדור הארץ - Climate Change, בהתחלה מנסים להתכחש לזה, אבל לאט לאט העולם מתחמם יותר ויותר ואתה כבר לא יכול לחיות עם זה.

לקראת סוף התכנית ניסו המגישים להציע דרכים איך להילחם באנטישמיות. ראשית אסור להתקפל מולה אלא להיפך עלינו לעמוד גאים ביהדותנו ללא בושה ולהפגין את הזהות היהודית אם על ידי לבישת כיפה או סימני היכר יהודיים אחרים, כי ככל שאנו יותר מתחבאים מהם כך התאוה שלהם רק גודלת.

בסוף התכנית התראיינה ניצולת שואה שאמרה שהתשובה היא הסברה וחינוך. היא הולכת ממקום למקום לדבר בפני הצעירים ומספרת להם מה גרם לשואה ואיך צריך להיזהר משנאה כזאת.

מי הגבוה

הרבי אמר בהזדמנויות שונות שישנם כאלו שמחפשים את הסיבה לאנטישמיות אך לשווא. בעבר ניסו לטעון ששונאים אותנו כי אנו מצליחנים, אבל שנאו אותנו גם כשלא היינו מצליחנים, במדינות שבהם היהודים היו עניים שנאו אותנו כי אנחנו עניים. לאחר מכן היו כאלו שחשבו ששונאים אותנו כי אנחנו דתיים, אבל ההיסטוריה הוכיחה לצערנו שכשיהודים התנצרו בספרד בתקופת האינקוויזיציה וכשהתבוללו בגרמניה לפני השואה לא השתנה דבר, גם אז שנאו אותנו.

ישנם יהודים הטוענים שהשנאה נובעת מאחר ואנחנו העם הנבחר ולכן הם מרגישים צורך בכל הזדמנות להחביא את היהדות, להתנצל על כך ולטעון שזה לא נכון. אבל הגויים לא מקבלים את זה כי בתנ"ך, בבייבל כתוב שאנחנו העם הנבחר, וכפי שאנו קוראים בפרשת השבוע ראה "כי בך בחר ה' להיות לו לעם סגולה מכל העמים" (ראה יד, ב). וכמה שנכחיש זה לא יעזור לנו.

הגמרא אומרת (שבת פט, א) שבמתן תורה "ירדה שנאה לאומות העולם", ואחד הפירושים בזה הוא שכשהקב"ה נתן את התורה לעם ישראל והעלה אותם לרמה רוחנית גבוהה יותר משאר אומות העולם, זה גרם לכך שאומות העולם פיתחו קנאה לעם ישראל.

ביהדות הסיפור הקלאסי של אנטישמיות הוא חג הפורים. כידוע, המן ביקש להרוג את כל היהודים מנער ועד זקן, בלי הבחנה, ורצה להתפטר מכולם מתוך שנאה עמוקה. בהתוועדות פורים של שנת תשכ"ה הרבי דיבר על אנטישמיות, וכדי להסביר את הרעיון של הרבי אני רוצה להקדים סיפור. היו שני ילדים אחים והמבוגר ביניהם היה נמוך יותר מהצעיר. פעם אחת המבוגר חפר בור קטן והורה לצעיר לעמוד בתוכו, ואמר לו אתה

רואה כעת אני יותר גבוה.

בדיוק באותם רגעים עבר האבא שלהם, וראה מה קורה. הוא פנה לגדול ואמר לו, אם אתה רוצה להרגיש גבוה מאחיד תעלה על גבעה. במקום שתוריד אותו למטה כדי שאתה תרגיש גבוה עליך להרים את עצמך למקום גבוה יותר ממנו. האבא היה הרבי מהר"ש ואלו היו שני בניו שהצעיר יותר לימים היה האדמו"ר הרש"ב.

יש משהו אצל יהודים שגורם להם להיות נעלים יותר. יש שיאמרו שההבדל מתבטא בזה שהיהודים יותר מצליחנים, חכמים, ערכי משפחה חשובים, מוסר עבודה וכו', אבל ההיסטוריה הוכיחה שזה לא תמיד נכון. זה משהו עמוק יותר ולא מוסבר ביהודי שגורם לו להיות אחרת מכולם.

ובלשונו של הרבי: "עצם מציאותו של היהודי מנקרת את עיניו של הגוי. גם אם יהודי חושב שאם יסיר את התפילין רחמנא ליצלן, יפתח את חנותו בשבת ויסגרנה ביום ראשון, ידבר בלשונו של הגוי, יתלבש ויתנהג כמותו¹ אזי יהיה הגוי ידיד שלו אין האמת כן, כל זמן שקיימת מציאותו של היהודי לא יכול הגוי להירגע".

תחושה עמוקה של ריקנות

מדוע? "הגוי מרגיש שיש אצלו² חלל ריק, ובלשון חז"ל בנוגע ל"הר סיני" שירדה שנה לאומות העולם עליו". מאז שבני ישראל קיבלו את התורה מרגיש הגוי שאצלו יש חלל ריק³ יש לו אמנם דרך למנוע את רגש הריקנות, על ידי זה שיתעלה למעמד ומצב נעלה יותר מכמו שהוא עתה, אבל הוא שולל דרך זו כי אין רצונו בכך". זה קשה מדי, ולכן "יש לו דרך אחרת למנוע את רגש הריקנות, "גם לי גם לך לא יהי". כל המושג של חלל ריק שייד רק כאשר ישנו מישהו שיש לו דבר חיובי ואילו אצלו חסר הדבר, אבל כאשר יאבדו היהודים במילא תתבטל המציאות של ענין התורה בעולם⁴ אזי לא יחסר לו מאומה, כיון שאף אחד אין לו דבר מיוחד" (תו"מ מ"ג ע' 40 ואילך).

מה שהרבי אומר זה שהגוי מרגיש שיש משהו מיוחד ביהודי, משהו רוחני, מורליות ואנושיות שמיוסדת על התורה, וזה גורם לו להרגיש ריקנות. להתרומם לרמה הרוחנית של היהודי כרוך במאמץ ולכן הדרך הקלה יותר היא לנסות להוריד את היהודי, כדי שהמציאות שלו לא תזכיר לו שהוא לא שם, ואז הוא יוכל להרגיש טוב עם עצמו.

מה בכל זאת אנו כן יכולים לעשות כדי לשפר את המצב, ולו במקצת. מסופר על משלחת של שלוחי חב"ד בקנדה שעמדו להיפגש עם ראש ממשלת קנדה. לפני הפגישה הם דיווחו לרבי על כך, וכתבו שהם הולכים להגיש לראש הממשלה מתנה, כוס לקידוש. כתב להם הרבי, מה אמור ראש ממשלה לא יהודי לעשות עם כוס קידוש? עדיף שבמקום זה יתנו לו סידור תפילה באנגלית, מכיוון שתפילה זה דבר ששייך גם אליו וגם הוא יכול וצריך להתפלל לבורא עולם.

זה מה שאנחנו יכולים להציע לכל אדם שאנו פוגשים. כידוע היהדות לא מחפשת גרים, אדרבא היהדות מאמינה שכל אדם נברא בצלם אלקים ואין צורך לשנות אותו. ולכן עלינו ללמד כל אדם שקשר עם הקב"ה אינו נחלת בני ישראל בלבד, אלא זוהי זכותו וחובתו של כל אדם בעולם, כל איש ואשה, שיהיה לו קשר אישי לקב"ה.

כל אדם מחויב להאמין ולבטוח בה', כמו שמודפס על הדולר. In G-d We Trust יתרה מזו, כל פעם שיש לו איזה צורך כל שהוא הוא יכול וצריך לפנות לקב"ה לעזרה. עלינו לספר לו שה' שומע את תפילתו ועונה לו, ובנוסף לכך, ללמד אותו שכל המצוות שבין אדם לחברו שיהודי מחויב בהם גם הגוי מחויב בהם, לדאוג לכך שהעולם יהיה "לשבת יצרה", מקום שאנשים יכולים לחיות ולהתקיים בו.

להאמין ולהתפלל

בפרשת השבוע, התורה מדברת על הלוי. הלוי הוא זה שמקדיש את כל חייו לעבודת ה', לשירותו של הקב"ה ועם ישראל, ולכן אין לו חלק בארץ, כי תפקידו לטפל בצרכים הרוחניים של עם ישראל,

הרמב"ם בסוף הלכות שמיטה ויובל אומר דבר נפלא: "ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי עולם אשר נדבה רוחו אותו" להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעבדו לדעה את ה' והלך ישר כמו שעשהו האלקים ופרק מעל צווארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם, הרי זה נתקדש קודש קדשים".

מסביר הרבי (תו"מ מ, ע' 228) שהרמב"ם מחדש פה שברגע שגוי פורק עול "חשבונות הרבים" ומבין שהדבר החשוב ביותר בחייו זה לעבוד את ה', וענינו בעולם הוא להביא לידי "דעת את ה'", שגם אנשים אחרים ידעו שיש בורא עולם, אז גם הוא יכול להגיע לדרגה של כהן גדול. וזהו גם הדין ש"חסידי אומות העולם יש להם חלק לעולם הבא".

ההיסטוריה הוכיחה, אומר הרבי, שאנשים שהאמינו בה' באמת הם היו אותם חסידי אומות העולם שעזרו והגינו על יהודים במשך כל הדורות.